

Impactul serviciilor asupra creșterii economice în țările UE

Ciucean Tania

Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" Arad

Facultatea Științe Economice, Informatică și Inginerie

Rezumat:

Lucrarea pune în evidență contribuția sectorului terțiar la creșterea economică la nivelul UE, în perioada 1995-2016. Utilizând date EUROSTAT, privind valorile adăugate brute în sectorul serviciilor și PIB per capita, este pusă în evidență o corelație puternică între dinamica serviciilor și creșterea PIB per capita, sugerând că serviciile reprezintă una din sursele creșterii economice pe termen lung.

Abstract:

The paper highlights the contribution of tertiary sector to the economic growth at the EU level, in the period of 1995-2016. By using EUROSTAT data regarding gross added value of services and GDP per capita, a strong positive correlation is put in evidence, suggesting that services can be seen as source of long run economic growth.

Cuvinte cheie: creștere economică, servicii

Clasificare JEL: O47, L80

Clasificare REL: 17Z, 18D

1. Introducere

Creșterea economică reprezintă procesul global ce exprimă evoluția ascendentă a unor mărimi agregate, în cadrul unui orizont de timp, la nivel național sau internațional, cu efecte favorabile în planul vieții economice și sociale. În sens restrâns, creșterea economică exprimă mărirea reală, într-o anumită perioadă de timp a unui indicator economic agregat (de exemplu PIB pe total sau PIB pe locuitor), într-un anumit spațiu economic¹.

Sectoarele economiei naționale: agricultură, industrie și servicii contribuie în mod diferit la rezultatul economic agregat, în funcție de caracteristicile și particularități legate de dezvoltarea economiei respective, sub influența numeroșilor factori demografici, geografici, politici și instituționali.

Serviciile reprezintă un sector dinamic în economiile naționale în momentul de față, influențând evoluțiile din cadrul producției, schimburilor și investițiilor. Ele reprezintă o sursă de creștere economică, de creare de locuri de muncă, contribuind la creșterea comerțului la nivel global².

Lucrarea își propune să analizeze rolul sectorului serviciilor în dinamica rezultatului macroeconomic la nivelul economiilor naționale din Uniunea Europeană și la nivelul agregat al UE, în perioada 1995-2017, utilizând date ale EUROSTAT.

Justificarea alegerii temei constă în tendința manifestată în cadrul economiilor naționale dezvoltate de înlocuire a "civilizațiilor" sectoarelor primare și secundare, cu cea a sectorului terțiar³.

2. Analiza dinamicii valorii adăugate brute furnizate de sectorul servicii

Pentru a analiza în dinamică valoarea adăugată brută furnizată de sectorul servicii, am calculat indicii de dinamică cu bază fixă, luând ca referință valorile anului 1995 pentru ponderea serviciilor (%) în valoarea adăugată brută totală, la nivelul statelor UE și al UE-28.

¹ ***, *Dicționar de economie*, Editura Economică București, pag.138

² Ghibuțiu, A., Ghibuțiu, A., *Integrarea în economia globală prin intermediul serviciilor. Studiu de caz România*, Revista de Economie Mondială, 2014, p.1-28

³ Cioban, G.L., *The tertiary civilisation-the concept of economic growth*, THE USV ANNALS OF ECONOMICS AND PUBLIC ADMINISTRATION, Vol. 14, Issue (1)19, 2014, p.48-55

În acest sens, am utilizat formula de mai jos⁴:

$$P_i = \frac{PVAB_i - PVAB_{1995}}{PVAB_{1995}} \cdot 100 \quad (1)$$

unde: P_i reprezintă indicele de dinamică al ponderii serviciilor în valoarea adăugată brută totală în anul i , $PVAB_i$ semnifică ponderea serviciilor în valoarea adăugată brută totală din anul i , iar $PVAB_{1995}$ este ponderea serviciilor în valoarea adăugată brută totală în anul 1995.

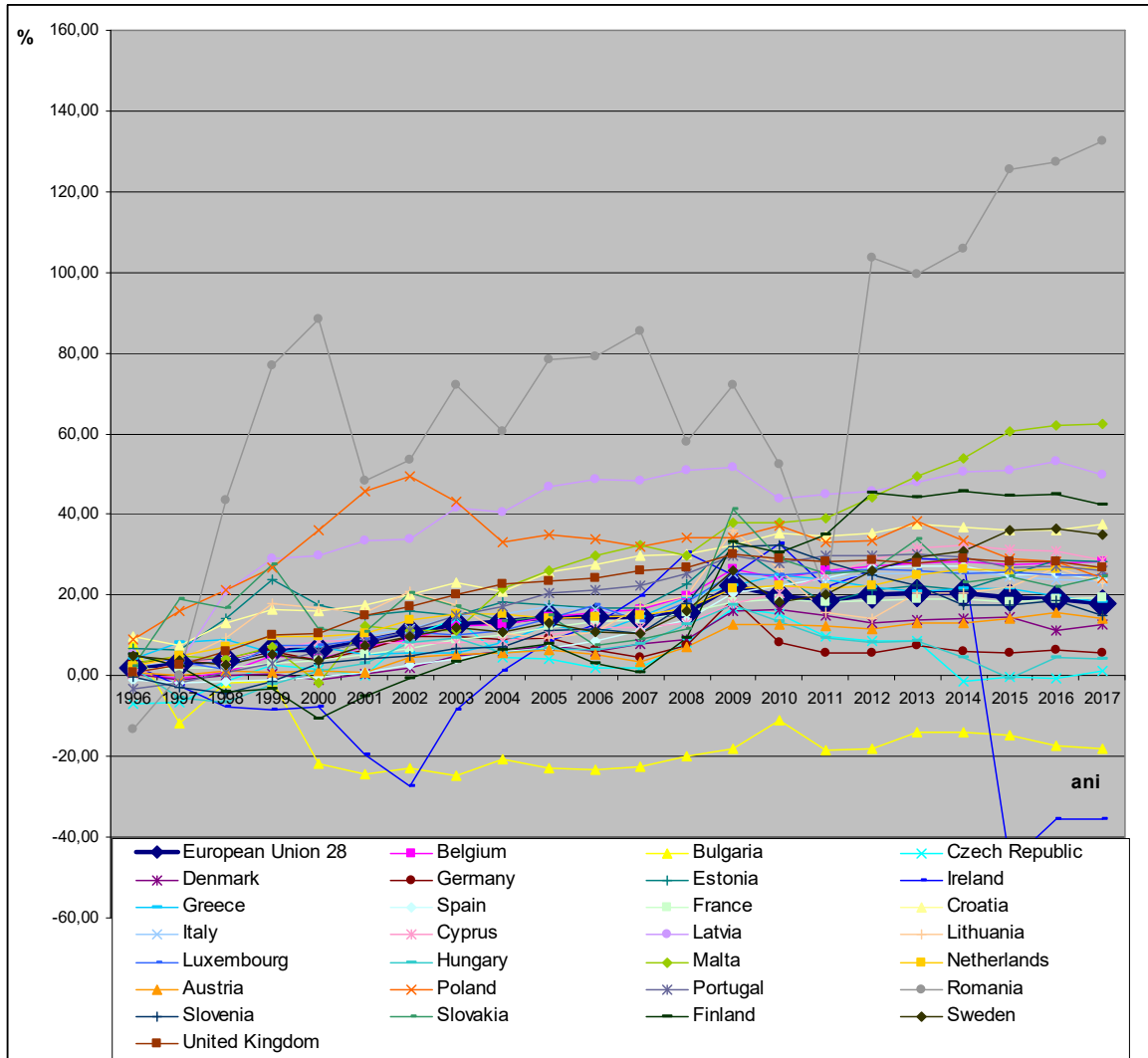

Figura 1 Evoluția ponderii serviciilor în total valoare adăugată brută, în țările UE, în 1995-2017 (creșteri față de 1995)

Sursa: EUROSTAT, prelucrarea datelor din tabelul nama_10_a10_1

Ponderea serviciilor în total valoare adăugată brută a crescut la nivelul Uniunii Europene față de 1995, de la 2,07% în 1996 la 17,98% în 2017. În cadrul noilor statelor membre ale UE, Bulgaria are o evoluție aparte, cu o dinamică negativă în întreaga perioadă studiată. În grupa vechilor state UE, Irlanda înregistrează o evoluție negativă în anumiți ani (1995-2003; 2015-2017). Mai sunt și alte țări cu dinamică negativă, dar pentru un număr mic

⁴ Anghelache, C., *Statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București, 2004, pag. 162

de ani, ca de exemplu: Portugalia, Slovenia, Finlanda. Cea mai spectaculoasă evoluție o are România în dinamica ponderii serviciilor în total valoare adăugată brută obținută în economie, înregistrând creșteri de la 43,6% în 1997 la 132,56% față de 1995. În anul 2017, țările care au creșterile cele mai pronunțate ale ponderii serviciilor în valoarea adăugată brută față de anul de referință 1995 sunt România (132,56%), Malta (62,37%), Letonia (49,75%), Finlanda(42,51%) și Croația (37,5%). Cele mai firave evoluții se înregistrează în 2017 în Republica Cehă (1,21%), Ungaria(4,02%) și Germania (5,77%) (Figura 1).

3. Analiza creșterii economice în țările UE

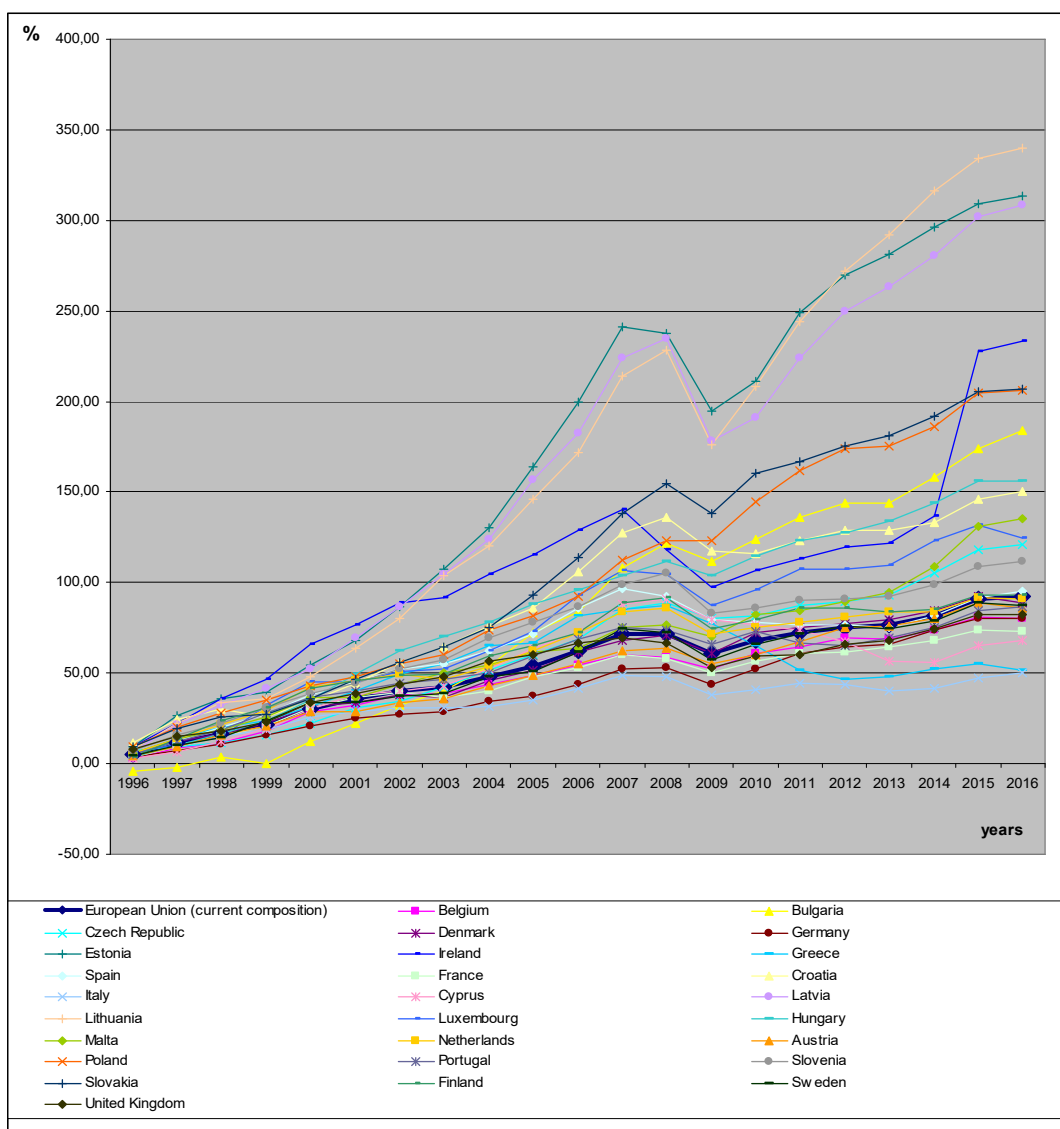

Figura 2. Dinamica PIB per capita în țările UE în perioada 1995-2016

Sursa: EUROSTAT, prelucrarea datelor din tabelul nama_10_pc

Pentru a analiza în dinamică a creșterii economice în țările Uniunii Europene, am calculat indicii de dinamică, cu baza fixă, reprezentată de nivelul anul 1995, cu formula:

$$I_i = \frac{PIBpc_i - PIBpc_{1995}}{PIBpc_{1995}} \cdot 100 \quad (2)$$

unde: I_i reprezintă indicele de dinamică pentru anul i , $PIBpc_i$ reprezintă produsul intern brut per capita în anul i , iar $PIBpc_{1995}$ în anul 1995, exprimat în prețuri curente la paritatea puterii de cumpărare.

Se poate remarca în figura 2 faptul că în toate țările Uniunii Europene, dinamica PIB per capita a fost una pozitivă în perioada 1995-2016. La nivel agregat, al UE-28, dinamica PIB per capita pornește de la o creștere cu 5,26% în 1996 și ajunge la 92,11% în 2016 față de anul 1995. Un grup de țări, în special cele estice și central-europene, cele care au intrat în UE în 2004, apoi în 2007 și Croația în 2013, se află deasupra acestei dinamici. Se detașează în mod clar țările baltice, Estonia cu o creștere cu 313,21%, Lituania cu 340%, Letonia cu 308% față de 1995. Urmează o altă grupă de țări estice și central-europene, din care fac parte Slovacia (206,85%), Polonia (206,15%), Bulgaria (184%), Republica Cehă (120,69%), Ungaria (155,84%), Croația (150%) Slovenia (111,40%). Țările vest-europene au în general rate de creștere a PIB per capita mai mici față de cea de la nivelul UE, raportat la anul 1995, cu excepția: Luxemburg (124,85%), Malta (135,04%), Irlanda (233,13%). Cea mai slabă dinamică se înregistrează în țările mediteraneene: Grecia (51,54%) și Italia (50%).

4. Contribuția sectorului serviciilor la creșterea PIB la nivelul UE

Contribuția serviciilor la creșterea PIB la nivelul UE, exprimată în schimbări procentuale anuale (față de anul anterior) pentru perioada 1996-2017 este redată în figura 3.

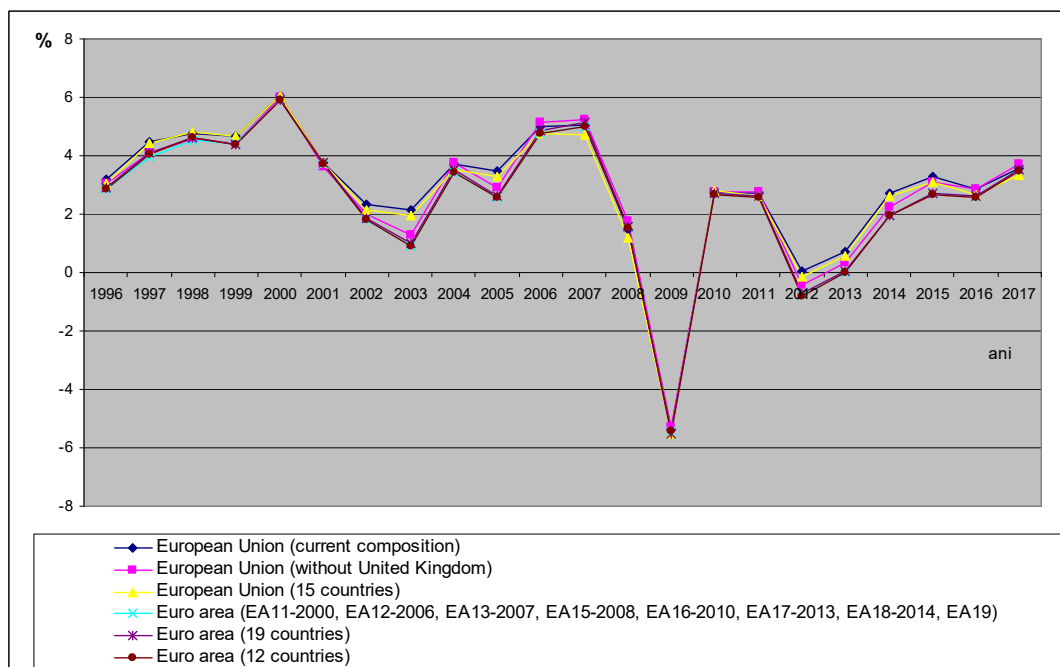

Figura 3 Contribuția serviciilor la creșterea PIB la nivelul UE (1996-2017)

Sursa: EUROSTAT, prelucrarea datelor din tabelul nama_10_a10

Utilizând datele din tabelul nama_10_a10 (EUROSTAT) am însumat contribuțiile următoarelor sectoare ale serviciilor: Comerț (cu amănuntul și en gros) servicii hoteliere, de transport și servicii de masă; Informații și comunicații, Servicii financiare și de asigurări, Servicii imobiliare, Activități profesionale, științifice și tehnice, servicii administrative și de suport; Administrație publică, apărare, educație, sănătate și asistență socială; Artă, recreere și alte servicii.

Până în anul 2000, contribuția serviciilor crește de la 3% până la aproximativ 6% din creșterea PIB, după care urmează un regres până la un minim în 2003, de 2,14%, la nivelul UE-28. Trendul este ascendent în următorii ani, contribuția serviciilor crescând până la 5,03 % (UE-28). Criza financiară marchează profund evoluția aportului serviciilor la PIB, aceasta devenind negativă, cu un minim de -5,37% (UE-28) în 2009. Evoluția este sinuoasă în continuare deoarece după revenirea la valori pozitive, stagnează pe parcursul anilor 2010-2011, pentru a "cădea" din nou în 2012 la niveluri aproape de zero, atât pentru UE-28, cât și pentru zona Euro. După 2013, evoluția este clar pozitivă, înregistrându-se în 2017, o creștere de 3,55% față de anul precedent la nivelul UE-28 și de 3,73% (UE- fără Marea Britanie). Zona Euro este apropiată de evoluția de la nivelul UE-28 (3,53%).

5. Corelația dintre dinamica valorii adăugate a sectorului serviciilor și dinamica PIB per capita

Calculăm coeficienții de corelație pe fiecare țară a UE și la nivelul UE, dintre indicii de dinamică ai valorilor adăugate brute obținute în sectorul serviciilor și ai PIB per capita, cu următoarea formulă⁵:

$$Corel(X, Y) = \frac{\sum (x - \bar{x})^2 (y - \bar{y})^2}{\sum (x - \bar{x})^2 \sum (y - \bar{y})^2} \quad (3)$$

unde x și y reprezintă cele două șiruri de variabile.

Tabel 1
Coeficienți de corelație dintre indicii de dinamică a sectorului serviciilor și a PIB per capita în țările UE în perioada 1995-2016

Țara	Coefficient de corelație
UE-28	0,93
Belgia	0,95
Bulgaria	-0,29
Republica Cehă	0,31
Danemarca	0,89
Germania	0,11
Estonia	0,66
Irlanda	-0,18
Grecia	0,47
Spania	0,78
Franța	0,94
Croația	0,96
Italia	0,86
Cipru	0,59
Letonia	0,86
Lituania	0,53
Luxemburg	0,92
Ungaria	0,54
Malta	0,97
Olanda	0,91

⁵ Anghelache, C., *Statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București, 2004, pag. 142

Țara	Coefficient de corelație
Austria	0,90
Polonia	0,22
Portugalia	0,94
Slovenia	0,78
Slovacia	0,38
Finlanda	0,74
Suedia	0,85
Marea Britanie	0,92

Sursa: calcule proprii, pe baza datelor EUROSTAT

Cu excepția a două țări (Bulgaria și Irlanda), corelația dintre dinamica serviciilor și a PIB per capita este pozitivă și puternică. În majoritatea țărilor UE, coeficientul de corelație dintre cele două variabile economice are valori mai mari de 0,5 și apropiate de 0,9 indicând o legătură puternică între acestea. Asocieri mai slabe între variabile se înregistrează în Slovacia (0,38), Polonia (0,22), Republica Cehă (0,31) și Germania (0,11) (Tabel 1).

6. Concluzii

În toate țările UE, dinamica PIB per capita a fost pozitivă în perioada 1996-2016. Contribuția serviciilor la creșterea PIB la nivelul UE, exprimată în schimbări procentuale anuale (față de anul anterior) a fost una pozitivă, cu excepția anului 2009, în care valoarea negativă a reflectat impactul agresiv al crizei economice și financiare globale.

Un grup de țări estice și central-europene (Estonia, Croația, Letonia și România) prezintă o dinamică mult mai accelerată a ponderii serviciilor în total valoarea adăugată brută. Posibile explicații ale acestei evoluții în perioada studiată rezidă în creșterea forței de muncă în acest sector și politici guvernamentale de stimulare a sectorului⁶. De pildă, în cazul României, alte studii arată o creștere de 14-51% în perioada 2009-2016 a numărului persoanelor ocupate în sectorul terțiar⁷.

Dinamica ponderii sectorului serviciilor în total valoare adăugată brută este una mai puțin accelerată față de cea a PIB per capita, în toate țările UE și la nivelul UE-28. Astfel, dacă la nivelul UE, creșterea PIB este de la 5,26% (1996) la 92,11%(2016), în cazul ponderii serviciilor în total valoarea adăugată brută, creșterea este de la 2,07% (1996) la 19,01%(2016).

Creșterea valorii brute adăugate a sectorului serviciilor și a PIB per capita evoluează în mod asociat (dependent una de cealaltă) și pozitiv în aproape toate țările UE în perioada analizată, respectiv, dinamica serviciilor influențând pozitiv creșterea economică. Acest lucru sugerează că sectorul terțiar reprezintă o sursă de creștere economică în cadrul UE, iar politici economice europene de stimulare a sectorului terțiar pot asigura sustenabilitatea creșterii economice, pe termen lung.

În contextul politicilor și strategiilor europene, rezultatele studiului sunt relevante pentru viziunea și obiectivele Strategiei Europa 2020, care-și propune o creștere economică durabilă în Statele Membre⁸.

Creșterea economică bazată pe expansiunea serviciilor, așa cum sugerează rezultatele studiului este legată și de evoluția demografică în Europa (îmbătrânirea populației

⁶ Ionciță, M., Petrescu, E.C., *De la creșterea economică la dezvoltarea durabilă. Rolul serviciilor în procesul de dezvoltare*, Amfiteatru Economic, Nr.18, noiembrie 2005, pag.61-68

⁷ Tudose, M.B., Avasilcăi, S., *Deficiențele arhitecturale ale economiei naționale*, Review of Management & Economic Engineering, Iunie 2017, p.211-223

⁸ Neagu, O., *Economie europeană*, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Risoprint, Cluj Napoca, pag.178

concomitent cu creșterea cererii de servicii specifice), astfel încât ”factorii decizionali trebuie să se întrebe ce fel de creștere economică au în vedere și pentru ce fel de dezvoltare economică este gândită această creștere”⁹.

Bibliografie

1. Anghelache, C., *Statistică teoretică și economică*, Editura Economică, București, 2004
2. Bonciu, Fl., *Abordări conceptuale și privind creșterea și dezvoltarea economică*, Revista de Economie Mondială Vol.9, Nr.2, 2017, pag.1-18
3. Cioban, G.L., *The tertiary civilisation-the concept of economic growth*, THE USV ANNALS OF ECONOMICS AND PUBLIC ADMINISTRATION, Vol. 14, Issue (1)19, 2014, p.48-55
4. Ghibuțiu, A., Ghibuțiu, A., *Integrarea în economia globală prin intermediul serviciilor. Studiu de caz România*, Revista de Economie Mondială, 2014, p.1-28
5. Ionciță, M., Petrescu, E.C., *De la creșterea economică la dezvoltarea durabilă. Rolul serviciilor în procesul de dezvoltare*, Amfiteatru Economic, Nr.18, noiembrie 2005, pag.61-68
6. Neagu, O., *Economie europeană*, Ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Risoprint, 2013
7. Tudose, M.B., Avasilcăi, S., *Deficiențele arhitecturale ale economiei naționale*, Review of Management & Economic Engineering, Iunie 2017, p.211-223
8. *** *Dicționar de economie*, Editura Economică, București, 2001
9. <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> accesat 17 aprilie 2018

---

⁹ Bonciu, Fl., *Abordări conceptuale și privind creșterea și dezvoltarea economică*, Revista de Economie Mondială Vol.9, Nr.2, 2017, pag.1-18